

Het verhaal van een eigenzinnig cultureel netwerk

Gynaika voorstellen, is dat nog nodig? In 1994 werd de vzw in het leven geroepen op initiatief van Marijke Seresia, fotografe van opleiding. Gynaika ontstond als culturele vereniging die vrouwelijke creativiteit onder de aandacht wilde brengen - Gynaika is dan ook een Grieks woord voor dame.

Gynaika ontstond uit een eenvoudige vraag: "Wie, behalve enkele experts, kan voor de vuist weg vijf vrouwelijke schilders, beeldhouwers, componisten of architecten opnoemen?" Vanuit deze vraag is de eerste doelstelling van de vzw geformuleerd. Gynaika streeft ernaar vrouwelijke kunstenaars een platform te geven, de kunst van vrouwen meer in de kijker te zetten. Dat doen we interdisciplinair, met alle mogelijke kunstvormen.

Intussen hebben we ons werkveld verbreed en zijn we een vereniging die een gelijkemansbeleid in de kunstwereld wil introduceren. Dat gebeurt met projecten rond vrouwelijke kunstenaars, met sociaal-artistieke projecten, met culturele projecten. Typisch voor Gynaika is dat ze niet alleen drempels tracht te verlagen tussen kunst en publiek, maar dat ze ook binnen de kunstwereld zelf grenzen overschrijdt; Gynaika vindt zich met name even goed thuis in de kunstwereld (met de grote 'K') en de sociaalartistieke wereld.

Dat bleek al bij de aanvang, toen we in 1996 alle culturele en sociaal-culturele instellingen van 'elitair' tot 'volks' wisten te engageren met ons appèl voor vrouwelijke creativiteit (zie: Gynaika 96: 800 projecten in 335 locaties bij Projecten). Een project als 'Zij-Sporen' (zie: Zij-sporen bij Projecten) bracht het internationale kruim van de vrouwelijke kunstenaars samen in een gedurfde tentoonstelling die naar het publiek toe kwam in plaats van omgekeerd. En dergelijk prestigieus project werd in 1996 geprogrammeerd naast filmvertoningen, gastronomische activiteiten, alternatieve modeshows. Deze grensoverschrijdende cultuurvisie werd nadien voortgezet door een samenwerking met het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. De tentoonstellingen Elck zijn waarom, Gekooid verlangen en Gorge(1) zijn hiervan het resultaat.

Niet alleen de kunst - en cultuurwereld werden door Gynaika wakker geschud. Ook het (cultureel) onderzoek werd aangepakt. Waren er vrouwelijke kunstenaars in het verleden? Waarom kenden we ze dan niet? Waarom werden ze niet onderzocht? Is het wetenschappelijk onderzoek werkelijk zo objectief of is er daar ook sprake van bias of vooroordeel? Diverse onderzoekers werden samengebracht en kregen opdracht een essay te schrijven over kunstenaressen uit diverse disciplines en diverse periodes. Die kregen hun beslag in het kunstboek *An unexpected journey* (1997) dat nog verrijkt werd met een uitgebreide beeldgalerij met vrouwelijk creatief talent. De situatie van vrouwelijke kunstenaars in het verleden komt aan bod in *Oude meesteressen - vrouwelijke kunstenaars in de Nederlanden*, dat aan de hand van een aantal bekende kunstenaressen een vrouwelijke kunstgeschiedenis van de Nederlanden schetst.

Ook de catalogi van de tentoonstellingen Elck zijn waarom, Gekooid verlangen en Gorge(1) bevatten wetenschappelijke essays door specialisten terzake alsmede een uitgebreide catalogus van de werken. De andere tentoonstellingen van Gynaika werden eveneens begeleid door een catalogus (zie: Publicaties). Van bij de start was het de bedoeling dat Gynaika zich in het culturele land-

schap zou profileren als motor, als intermediair, als partner van andere verenigingen kortom als centrum van een netwerk. Een belangrijk instrument daarbij is de databank voor vrouwelijke kunstenaars. Daarin stellen zij hun gegevens en beeldmateriaal ter beschikking. De databank kan geraadpleegd worden door culturele instanties of organisaties en andere geïnteresseerden. Ze wordt uiteraard up-to-date gehouden. Het bestand bevat intussen honderden kunstenaressen uit alle disciplines - plastische kunsten, podiumkunsten, muziek, literatuur, fotografie en film.

Amnesty International, Artsen zonder Grenzen, Het Groot beschrijf/Passa Porta, KVLV, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Brussel, NICC, UA, Stichting Lezen, E werken reeds samen met Gynaika.

Gynaika biedt ook nog op andere manieren diensten aan. Van bij het begin kwamen er talrijke vragen naar informatie, samenwerking en steun bij Gynaika toe. Om iedereen op de hoogte te houden van onze activiteiten verschijnt er viermaal per jaar een Gynaika-magazine (zie: Publicaties). Hierin verschijnen artikels over (vrouwelijke) kunst en cultuur, en over kunst en gelijke kansen en uiteraard over de activiteiten van onze organisatie.

In de schoot van Gynaika is een nieuw project ontstaan: Piazza dell'Arte, thans een zelfstandige vereniging (zie: www.piazza.me). Piazza dell'Arte houdt zich drempelverlagend bezig om met kunst en cultuur naar jongeren te gaan. Heel kort: Piazza dell'Arte is gestart met het aankopen van oude bussen van De Lijn, die in onze werkplaats door langdurige werklozen werden gerestaureerd tot zeer moderne bussen met hedendaagse invullingen, zoals de cinemabus, multimediabus, muziekbuss, enz. Wat doen we daarmee? We gaan naar een school en werken met een 100 à 150 leerlingen tussen 14 en 18 jaar en laten hen eigenlijk zelf kunst maken via ongeveer 10 à 12 disciplines. Dat gaat van digitale fotografie, over woord & drama, dans & beweging tot multimedia en film. Wat merken we? Dat jongeren enorm creatief zijn, duidelijk een eigen mening hebben, openstaan voor kunst en zelf aan de slag willen gaan. Na vier dagen werking hebben we een schitterend resultaat, er ontstaat een geweldige communicatie tussen de jongeren en ze krijgen meer respect en begrip voor elkaar via het medium kunst. Daardoor hebben we ontdekt dat je jongeren heel gemakkelijk kunt boeien voor kunstvormen die ze niet kennen en is het idee ontstaan bij Gynaika, dat het gelijke kansengevoel hoog in het vaandel draagt, om ook projecten voor jongeren te organiseren, zoals bijvoorbeeld de Spiegelbeeldconcerten.

Gynaika is, zoals u net kon lezen, geëvolueerd van een vereniging die vrouwelijke creativiteit onder de aandacht wilde brengen naar een vereniging die de banden tussen de maatschappij en de artistieke wereld onderzoekt, zowel door projecten te organiseren met vrouwelijke kunstenaars als met jongeren en achtergestelde groepen. Kortom: Gynaika evolueerde naar een vereniging die een Gelijke Kansenbeleid in de kunstwereld wil introduceren.